

GLASILO DELOVNE ORGANIZACIJE
ELKROJ MOZIRJE, n. sol. o.

LETNIK XIII
ŠTEVILKA 1
FEBRUAR 1989

KAKO SMO GOSPODARILI V LETU 1988

Kljub temu, da še ne razpolagamo z nekaterimi finančnimi podatki o poslovanju za preteklo leto, ti bodo znani kasneje, ko bomo sprejemali zaključni račun, lahko ocenimo in obravnavamo poslovno leto 1988 na osnovi nekaterih količinskih kazalcev, ki nam kažejo na poglobljena dogajanja našega gospodarjenja. Na splošno lahko rečemo, da so se neugodna gospodarska gibanja tudi v letu 1988 nadaljevala, in se najbolj odrazila na likvidnosti delovnih organizacij. V našem primeru smo z uresničljivijo nekaterih ukrepov za hitrejšo obračanje zaloga gotovih izdelkov in nedokončane proizvodnje z večjimi ali manjšimi težavami premagovali tekoče likvidnostne probleme.

Proizvedli smo 1.393.837 komadov različnih konfekcijskih izdelkov. To je nekoliko manj – za 4 % kot leto poprej in 10 % manj kot smo načrtovali. Glavni razlog manjše proizvodnje tiči prav v zmanjšani kupni moči potrošnikov na jugoslovanskem tržišču. Tako smo izdelali za potrebe jugoslovanskega trga 686.761 komadov gotovih izdelkov ali v procentu izraženo 81 % za ta trg planirane proizvodnje. Nasprotno temu pa so razveseljivi podatki, ki se nanašajo na dosežke na konvertibilnih in klirinških trgih. Za konvertibilna tržišča smo proizvedli 656.048 komadov konfekcijskih izdelkov, kar pomeni za 31 % več kot v letu 1987 in 10 % več kot smo planirali. To je vsekakor izredno povečanje, posebno če upoštevamo dejstvo, da so zahteve na zunanjih trgih glede kvalitete večje kot na domačem trgu. Takemu povečanju izvoza pa je že botrovala delna preusmeritev proizvodnje za izvoz v Odžaku

in Alibunarju. Tako smo ustvarili na konvertibilnih tržiščih za 12.736.324.000 din deviznega priliva ali kratko rečeno za 9.341.757 nemških mark. Še ugodnejše povečanje izvoza beležimo v proizvodnji za klirinška tržišča, vendar pa ta proizvodnja predstavlja v strukturi bistveno manjši delež. V ta namen je bilo proizvedenih 51.028 komadov izdelkov oziroma 76 % več kot v preteklem letu. V strukturnem pogledu smo 47 % celotne proizvodnje namenili za konvertibilna tržišča, 4 % za klirinška tržišča in 49 % za domače tržišče. Če te številke primerjamo z rezultati preteklega leta zlahka ugotovimo, da se je količinsko najbolj povečal konvertibilni izvoz gledano po strukturi za 38 %, najbolj pa zmanjšala proizvodnja za domače tržišče na osnovi strukturnega deleža za 23 %.

Od vseh proizvedenih količin odpade največji delež na halo Nazarje in Luče in sicer 33 %, sledijo pa: kooperacijska proizvodnja 26 %, Elkroj Alibunar 14 %, Elkroj Odžak 12 %. Zelo pomembni, so tudi strukturni deleži v celotnem konvertibilnem izvozu: Hala Nazarje in Luče 65 %, TOZD Konfekcija Šoštanj 26 %, Elkroj Odžak 7 %, Elkroj Alibunar 2 %.

Prodaja na domačem in tujih tržiščih je sledila proizvedenim količinam. Še več. V preteklem letu beležimo na domačem tržišču večjo količinsko prodajo kot je znašala proizvodnja. Razlog je v tem, da smo določeno količino gotovih izdelkov prodali iz zaloga, ki smo jih prenesli iz leta 1987, medtem ko je ostala na zalogi konec leta 1988 minimalna količina gotovih izdelkov.

Toda povprečne planirane prodajne cene na domačem tržišču nismo v celoti dosegli, kar kaže na večkratna znižanja in s tem težje prodajne pogoje.

V finančnem pogledu ne moremo biti povsem zadovoljni. Nedosežena planirana količinska proizvodnja ima za posledico tudi nedoseženo planirano fakturirano realizacijo za nekaj več kot 7 milijonov dinarjev. Še večji udarec finančnemu rezultatu pa je dal obračunski sistem s svojimi revalorizacijskimi načini prikazovanja nekaterih produkcijskih tvorcev. Predvsem izstopajo revalorizacijske obresti, ki so krepko prekoračile izplačano maso osebnih dohodkov. Tudi plačilna sposobnost kupcev na jugoslovanskem tržišču se je poslabšala, kar je dodatno negativno vplivalo na likvidnost delovne organizacije in s tem v zvezi na kratkoročno zadolževanje. Kljub navedenim težavam pa smo zmanjšali med letom zelo visoko neplačano realizacijo na 1,5 milijonov din.

Osebnne dohodke smo izplačevali v skladu s predpisano zakonodajo in so znašali v povprečju 560.000 din neto. Skratka, ocenjujemo, da bomo dosegli boljši finančni rezultat kot smo ga ustvarili za 9 mesecev, konkretnije podatke pa bomo podrobneje obravnavali ob razpravi o zaključnem računu za leto 1988.

Franc Finkšt

NAČRTI V SMERI VEČJEGA IZVOZA

Že z osnovnim dokumentom, ki opredeljuje naš razvoj do leta 1990 — skupni temeljni razvoja — smo se opredelili za edini izhod iz težke gospodarske situacije, to je večji prodor na tuja tržišča. Tako nam povečanje izvoza v letu 1989 omogoča tudi povečanje celotnega fizičnega obsega proizvodnje, ki bo s 1.590.000 kom gotovih izdelkov za 14,1 % večji od preteklega leta. Zasluga za povečanje gre, kot je bilo že omenjeno, predvideni proizvodnji za izvoz, ki bo večji — na konvertibilnem področju za 28 %, na klirinškem pa enkrat večji, kot v preteklem letu, s tem da predstavlja klirinški izvoz v strukturi predvidene proizvodnje le 6 %. Iz tega izhaja, da načrtujemo za potrebe domačega trga za skoraj 6 % manjšo proizvodnjo od lanskoletne in kar za 16 % manjšo količinsko prodajo kot je bila v lanskem letu, ko smo poleg redne proizvodnje prodali tudi precejšnje količine, ki so ostale na zalogi konec leta 1987.

Znotraj predvidene proizvodnje in prodaje na domačem trgu predstavljajo kar 90 % hlače, 10 % pa ostali konfekcijski proizvodi.

Največji delež, skoraj 26 % vseh proizvedenih komadov, bo izdelanih v proizvodni hali Nazarje, 4 % v Lučah, 15 % v Šoštanju, po 12,5 % v Odžaku in Alibunarju, 30 % vse proizvodnje pa se bo tudi letos proizvedlo v ostali kooperaciji. Pri tem je potrebno poudariti, da bodo kapacitete v Nazarjah, Lučah in Šoštanju v večini namenjene iz-

vozu, prav tako tudi polovica razpoložljivih proizvodnih kapacitet v Odžaku in Alibunarju.

Računamo, da bomo s predvideno prodajo ustvarili prihodek v višini 200 mia din, od tega 71 mia oz. 35 % z izvozom na konvertibilno področje. Še vnaprej bo potrebno za dosego čim boljšega rezultata iskati notranje rešitve za izboljšanje poslovanja, predvsem za hitrejši obrat kapitala in s tem manjšo odvisnost od dragih tujih virov. Od tega bodo v veliki meri odvisni tudi naši osebni dohodki, ki jih planiramo v manjšem realnem porastu v primerjavi s preteklim letom, seveda pod pogojem, da le-ti ne bodo administrativno omejeni.

Veliko olajšanje za naš poslovni rezultat bi pomenila določena razbremenitev s strani razno raznih davkov in prispevkov, vendar pa zaenkrat ostaja samo pri obljubah.

Precejšnja rezerva za boljši poslovni izid in efektnejše spremljanje poslovanja je splavala po vodi z neuspehim referendumom za organiziranost v enovito DO.

Tako so v planskih dokumentih še vedno zajeti že poznani odnosi med posamezno TOZD in DSSS.

Na področju investicij računamo na nabavo novega poslovnega in procesnega računalnika, posodobitev strojne opreme in ureditev delovnih pogojev v likalnici Nazarje, v TOZD Konfekciji Šoštanj pa bo potrebno dati v skladu s

pogodbo prednost vračilu sredstev za v preteklih letih nabavljeno strojno opremo, različni interesi korišćenja razpoložljivih sredstev amortizacije pa postavljajo pod vprašaj nujno rešitev prezačevanja v proizvodni hali.

Na področju družbenega standarda bomo posodobili opremo in bivalne pogoje v Maslenici in prikolicah, opremili objekt v Barbarigi pri Puli, ter dodatno uredili okolico v Čatežu.

Razpoložljiva sredstva za stanovanjsko izgradnjo bomo v glavnem namenili za pomoč pri individualni stanovanjski gradnji, sredstva bomo ustrezno revalorizirali in jim tako ohranili realno vrednost do trenutka korišćenja, delili pa jih bomo v skladu z novim pravilnikom, ki ga bomo sprejemali z referendumom v začetku meseca marca.

Vsa nadomestila materialnih stroškov in prejemke iz sklada skupne porabe bomo prilagodili določbam po novi sindikalni listi, kar pomeni težnjo k zagotovitvi realnih vrednostih vseh izplačil.

Leto 1989 spričo pogojev gospodarjenja ne bo lahko. Še bolj kot doslej nam zato ne more in ne sme biti vseeno, kako delamo, kako gospodarimo. Znotraj možnosti bomo morali iskati najugodnejše rešitve za posamezne probleme in predvsem, kar najhitreje ukrepati, da bi dosegli željeno, oziroma, da nas konkurenca ne prehititi.

PAIS

ZAKON O PODJETJIH

Prav na koncu minulega leta je skupščina SFRJ sprejela prve zakone, ki predstavljajo začetne korake za napovedano, nujno potrebno gospodarsko reformo. Zvezni zbor je sprejel zakon o podjetjih in zakon o družbenem planiranju, zbor republik in pokrajin pa zakon o tujih vlaganjih.

Med temi zakoni je prav gotovo najpomembnejši zakon o podjetjih, saj prinaša vrsto novosti glede pravnoorganizacijskih oblik našega gospodarstva. Z uveljavitvijo tega zakona dobivamo v Jugoslaviji povsem novo strukturo, gospodarskih organizacij, ki temelji na lastnini sredstev, s katerimi podjetje posluje.

Tako imamo sedaj družbena, zadružna, mešana in zasebna podjetja, ki se lahko pojavljajo v najrazličnejših oblikah. Družbeno podjetje se pojavlja tudi v posebnih oblikah kot skupno, javno, združeno in sestavljeno podjetje; družbeno podjetje na delnice pa se pojavlja tudi v raznih drugih oblikah združevanja podjetja. Mešana podjetja se lahko ustanovijo kot delniška družba, družba z omejeno odgovornostjo, komanditna družba in družba z omejeno solidarno odgovornostjo. Zasebna podjetja pa so lahko podjetja, ki se ustanovijo s sredstvi fizičnih in civilnih pravnih oseb, ali pa vse vrste družb, če se ustanovijo samo z zasebnimi sredstvi.

Nove pa niso samo oblike podjetij, temveč je nov tudi zakonodajni pristop. Namesto 654 členov, kolikor jih ima zakon o združenem delu, sestavlja zakon o podjetjih samo 197 členov.

Zakon o podjetjih ukinja dosedanje temeljne organizacije združenega dela kot pravne osebe, s statutom podjetja pa se lahko določi, da ima del podjetja določene pravice in obveznosti v pravnem prometu. Sicer pa zakon določa, da se delitev notranjega organiziranja določi s statutom podjetja. Sedaj ne obstaja več zakonsko opredeljen način postopka pri statusnih spremembah, temveč je to prepuščeno podjetju

samemu. Glede uresničevanja samoupravljanja zakon ni prinesel posebnih novosti. Delavci še nadalje uresničujejo samoupravljanje z osebnim izjavljanjem, po delegatih v delavskem svetu in s kontrolo dela organov in služb v družbenem podjetju.

Poslovodni organ v družbenem podjetju je po zakonu o podjetjih pridobil nove pristojnosti. Določeno je, da se delavci s posebnimi pooblastili in odgovornostmi imenujejo in razrešujejo na podlagi predloga direktorja. Tudi o razporejanju delavcev k določenim delom in nalogam odloča direktor družbenega podjetja. Gre torej za bistvene spremembe na področju kadrovanja tistih ključnih delavcev, ki naj bi sestavljali tako imenovano poslovodno strukturo. Tako je na eni strani opaziti večja pooblastila direktorja družbenega podjetja; na drugi strani pa se povečuje odgovornost direktorja za rezultate poslovanja. Zakon tudi določa, da je direktor družbenega podjetja lahko razrešen, če delavci ne sprejmejo poročila o rezultatih poslovanja družbenega podjetja po letnem obračunu, delavski svet pa ugotovi, da je odgovoren za nedoseganje poslovnih rezultatov podjetja.

Zaradi uresničevanja varstva družbene lastnine in svojih samoupravnih pravic, delavci v družbenem podjetju izvajajo samoupravno delavsko kontrolo po organih upravljanja ali po posebnem organu samoupravne delavske kontrole.

Tudi po zakonu o podjetjih lahko skupščina družbenopolitične skupnosti sprejme začasne ukrepe, če so v družbenem podjetju spodkopani samoupravni odnosi ali huje prizadeti družbeni interesi ali če podjetje ne izpolnjuje z zakonom določenih obveznosti.

Brez dvoma bo zaradi spremenjene zakonodaje za pravnike v praksi zopet obilo dela. Ustanavljala se bodo nova družbena, združena podjetja, pa tudi delniške družbe. Za preobrazbo dosedanjih organizacij združenega dela v podjetja je zakon predvidel triletni usklajevalni rok. Ta preobrazba mora predstavljati dejanski odraz interesov in potreb gospodarskih subjektov v pogojih uveljavljanja tržnega gospodarstva.

Marija KRIVEC

Uspešni pogovori lahko prinesejo

Elkroju znaten razvoj

Dokler še tečejo razgovori, velikega in pomembnega nemškega partnerja ne bomo imenovali.

Podjetje s katerim se dogovarjamo o sodelovanju, je po proizvodnji dva in polkrat večje od našega. Izdeluje proizvode za prosti čas in na svetovnem trgu spada v visok cenovni razred. Njihova proizvodnja je tehnično in tehnološko zelo razvita, saj porabi za izdelavo svojih izdelkov kar štirikrat manj časa kot mi.

Sodelovanje z začasno anonimnim partnerjem je za nas zanimivo predvsem iz dveh razlogov: Najprej bi lahko delali zanj lohn posle, v nadaljevanju bi odkupili njihovo licenco, pozneje pa bi z njim ustanovili mešano

podjetje v Jugoslaviji z udležbo kapitala 50:50. S tem bi v Jugoslaviji izkoristili proste konfekcijske zmogljivosti, ki bi proizvajale za razvita tržišča celega sveta.

Predstavniki naše delovne organizacije so prve pomembne razgovore opravili z lastnikom podjetja v Nemčiji, drugo srečanje pa je potekalo v Elkroju, kjer se je potencialni partner seznanil z našim delom in načinom proizvodnje. Naslednji sestanek bo koncem meseca februarja v Kölnu.

V kolikor bo sodelovanje steklo, kar si močno želimo, nam tuje podjetje ne bo pomenilo le ene izmed naših možnosti, marveč bo postalo realnost, ki bo pomenila izjemen razvoj Elkroja v naslednjih letih.

ab

O čem so razpravljali samoupravni organi v mesecih decembru 1988 in januarju 1989

Vsi samoupravni organi so pred novim letom in tudi v januarju 1989 razpravljali o reorganizaciji v enovito delovno organizacijo in o neuspelem referendumu za sprejem temeljnih aktov. (Glej rezultate referendumov na naslednji strani). Referendum je uspel z veliko večino v Delovni skupnosti skupnih služb in TOZD Konfekcija Mozirje, ni pa uspel v TOZD Konfekcija Šoštanj. Delavski sveti so razpravljali tudi o programu ukrepov za izboljšanje poslovanja. Program je bil sestavljen v sodelovanju z vsemi poslovodnimi organi in z delavci s posebnimi pooblastili in odgovornostmi. Razdeljen je na kratkoročne in dolgoročne ukrepe. Samoupravni organi so sklenili, da bodo na vsaki seji razpravljali o uresničevanju ukrepov pod A in B, pod C in D pa mora biti sestavni del načrta poslovnih ciljev za leto 1989. Izvajanje programa bo tudi kriterij za nagrajevanje vodilnih delavcev in tistih, ki so zadolženi za izvajanje le-tega.

Delavski svet TOZD Konfekcija Mozirje je sprejel sklep, da se zagotovijo potrebna finančna sredstva za beneficirano delovno dobo šoferjem. Z doplačilom bi jim priznali namesto 12 mesecev delovne dobe 14 mesecev na leto. Te prispevke bi plačali za uveljavitev beneficirane delovne dobe tudi za naj.

Delavska sveta TOZD Konfekcija Mozirje in TOZD Konfekcija Šoštanj ter IO sindikata obeh TOZD so sprejeli sklep, da se tudi za leto 1989 vložijo prošnja za občasno delo žena v nočnem času. Za leto 1988 je ugotovljeno, da so žene opravile 16.658 nočnih ur in da je delalo ponoči skupaj 322 žena.

Sprejet je bil del načrta poslovnih ciljev za leto 1989, in sicer tisti, ki se nanaša na količine in kadre.

DS je obravnaval tudi poročilo o invalidski problematiki v DO Elkroj Mozirje. Iz poročila je razvidno, da je v naši delovni organizaciji kar 35 oseb ali 3,9 % z zmanjšano ali spremenjeno delovno zmožnostjo. Število delovnih invalidov narašča, zato bo potrebno v bodoče posvetiti več pozornosti reševanju invalidske problematike. Največji problem predstavlja zagotavljanje ustreznega delovnega mesta, na katerem bi delovni invalid lahko glede na preostalo delovno zmožnost dosegal zadovoljive delovne rezultate.

Delavski svet je sklenil, da se moramo v bodoče truditi, da bi pridobili poseben prostor – delavnico za invalide, kjer bi delali brez norme in bi lahko spreminjali držo telesa tekom delovnega dneva.

DS je tudi sklenil, da Elkroj pristopa k sporazumu o napeljavi alarmne naprave na avtobusni postaji v Slovenj Gradcu, kjer je tudi naša trgovina. Celotna investicija bi stala 29.777.000 din, na Elkroj pa bi odpadlo 3.697.810 din.

Na zadnji seji DS TOZD je DS sklepal o združevanju sredstev za KONI Nikšič, ki jih moramo nakazati za nerazvite. V tem primeru je bil Elkroj nosilec združevanja teh sredstev tudi od drugih delovnih organizacij iz Slovenije v skupni vrednosti 1.493.930.000 din, za vračilo teh sredstev pa je dala garancijo Nikšička banka. V zvezi s tem je bil sprejet ustrezen samoupravni sporazum.

Delavski sveti so razpravljali tudi o sodelovanju s Športno konfekcijo Vareš v ustanavljanju in se izrekli, da so proti tesnejšemu povezovanju, so pa bili za kooperacijsko sodelovanje, ko bodo znali delati. Tej DO so bili na javni licitaciji v decembru 1988 odprodani stari stroji.

Povečali smo vrednost prodaje s popustom v industrijskih prodajalnah za delavce in upokojece iz prejšnjih 800.000 dinarjev na 2.000.000 dinarjev.

V TOZD Konfekcija Šoštanj je delavski svet obravnaval delavce, ki dosegajo delovno normo pod 70 % in v zvezi s tem imenoval komisijo, ki bo spremljala njihovo delo v sestavi: Topolnjak

Tone, Remic Franjo in vodja skupine v kateri delavec dela. Teh delavcev je kar 26. To so predvsem mlajše delavke, ki so zaposlene v tem TOZD-u od 1985., 1986. in 1987. leta.

Po veljavni zakonodaji je delavec, ki ne dosega delovnih rezultatov pri svojem delu, lahko razporejen na druga manj zahtevna dela, če pa tako delo odkloni, mu preneha delovno razmerje.

Po navedbi zakona o združenem delu in sklepom DS pomeni hujšo kršitev delovnih obveznosti, če delavec zaporedoma tri mesece med letom neopravičeno ne dosega zadovoljivih rezultatov dela. V takem primeru mu disciplinska komisija obvezno izreče ukrep prenehanja delovnega razmerja.

V TOZD Šoštanj so na delavskem svetu tudi sklenili, da se najame kreditna linija za plačilo uvoza opreme pod najugodnejšimi pogoji za dobo 6 mesecev v vrednosti 147.279 DEM in sicer za Alibunar 40.554 DM, Odžak 54.480 DM in Šoštanj 52.245 DM.

Sklenili smo tudi, da se stari avto Lada 1200 zamenja za novega v vrednosti 22.213.490 din. Stari avto je

bil star 6 let in dotrajan. Za stari avto smo dobili 4.000.000 din.

Marija Miklavc

REZULTATI

izida referenduma, dne 9.1.1989

1. Samoupravni sporazum o združitvi v enovito DO

TOZD Konfekcija Mozirje

ZA	435 ali 75 %
PROTI	77 ali 13 %
NEVELJAVNIH	5 ali 1 %
NI GLASOVALO	55 ali 11 %
SKUPAJ VSEH VOLILNIH UPRAVIČENCEV	580 ali 100 %

TOZD Konfekcija Šoštanj

ZA	63 ali 30 %
PROTI	122 ali 59 %
NEVELJAVNIH	8 ali 4 %
NI GLASOVALO	15 ali 7 %
SKUPAJ VSEH VOLILNIH UPRAVIČENCEV	208 ali 100 %

2. Samoupravni sporazum o združevanju dela delavcev in statut DO

TOZD Konfekcija Mozirje

ZA	430 ali 74 %
PROTI	93 ali 16 %
NEVELJAVNIH	—
NI GLASOVALO	55 ali 10 %

TOZD Konfekcija Šoštanj

ZA	72 ali 35 %
PROTI	113 ali 54 %
NEVELJAVNIH	8 ali 4 %
NI GLASOVALO	15 ali 7 %

Delovna skupnost skupnih služb

ZA	108 ali 88 %
PROTI	6 ali 5 %
NEVELJAVNIH	2 ali 2 %
NI GLASOVALO	6 ali 5 %
SKUPAJ VSEH VOLILNIH UPRAVIČENCEV	122 ali 100 %

Prihova, dne 10. 1. 1989

Izdaja: DO Elkroj Mozirje

Ureja: Uredniški odbor

Glavna in odgovorna urednica: Andreja Britovšek

Grafična priprava in tisk: GP Grafika Prevalje

Naklada: 1000 izvodov

Glasilno je oproščeno plačevanja prometnega davka

Naslov: Proizvodnja modne konfekcije „Elkroj“ Mozirje, Prihova 56, 63330 Mozirje, tel. H.C. (063) 831-611

Razpis štipendij za redno izobraževanje in za izobraževanje ob delu za šolsko leto 1989/1990

Prijave sprejema kadrovska služba delovne organizacije do vključno 15. junija 1989.

NOVE ŠTIPENDIJE

DSSS

VRSTA ŠOLE

PLANIRANO ŠTEVILO ŠTIPENDIJ

Ekonomska fakulteta

1. letnik

2

Naravoslovno matematična usmeritev -- nadarjeni učenci

1

Skupaj

3

TOZD Konfekcija Mozirje

VRSTA ŠOLE

PLANIRANO ŠTEVILO ŠTIPENDIJ

SŠBK Celje -- konf. II

1. letnik

30

Konf. srednja šola -- konf. tehnik

1. letnik

3

VTO Maribor -- konf. inženir

1. letnik

2

VTO Maribor dipl. ing. konf.

2

Skupaj

37

TOZD Konfekcija Šoštanj

VRSTA ŠOLE

PLANIRANO ŠTEVILO ŠTIPENDIJ

SŠBK Celje

Konfektionar II

3. letnik

5

Skupaj

5

IZOBRAŽEVANJE OB DELU

(Odobravajo se vse ugodnosti, ki so predvidene s pravilnikom o delovnih razmerjih)

DSSS

POKLIC

PLAN

Dipl. ekonomist

1

Ekonomist

2

Višji upravni delavec

1

Organizator dela

1

Skupaj

5

TOZD Konfekcija Mozirje

POKLIC

PLAN

Konfekcijski tehnik

2

Konfekcijski inženir

2

Dipl. inž. konfekcije

1

Inženir elektrotehnike

1

Skupaj

6

TOZD Konfekcija Šoštanj

POKLIC

PLAN

Dipl. inženir konfekcije

1

Skupaj

1

Zora Štruel

Stanovanjske razmere delavcev DO ELKROJ

Urejene stanovanjske razmere so eden bistvenih pogojev za doseganje osnovnih življenjskih ciljev vsakega človeka. Pogosto se dogaja, da so ravno neurejene stanovanjske razmere vzrok socialne problematike posameznika ali njegove družine.

Da bi ugotovili kakšne so stanovanjske razmere delavcev zaposlenih v naši DO, smo izvedli anketo o stanovanjskih razmerah zaposlenih delavcev. Želeli smo ugotoviti, kako pereč je stanovanjski problem v naši delovni organizaciji, ter ali nameravajo delavci, ki imajo nerešeno stanovanjsko vprašanje, svoj problem urejati v obliki gradnje stanovanjske hiše, oziroma zaprositi za družbeno stanovanje.

Od 701 delavca, ki so bili v času ankete zaposleni v delovni organizaciji Elkroj Mozirje (brez TOZD-a Šoštanj) je oddalo anketo 361 delavec ali 51,5 % od vseh zaposlenih, kar kaže na neresen pristop k skupnemu reševanju stanovanjske problematike v DO Elkroj. Kljub vsemu pa je anketa nakazala določene ugotovitve, ki naj bi pomagale pri reševanju stanovanjskih razmer zaposlenih v naši delovni organizaciji.

Tabela II: Stan

	f	%
samski — a	128	35,5
poročen — a	211	58,4
vdov — a	4	1,1
razvezan — a	7	1,9
izvenzakonska skupnost	11	3,1

		100,0

Tabela III.: Število družinskih članov, ki živijo v skupnem gospodinjstvu

	f	%
živi sam — a	12	3,3
1—2 člana	27	7,5
3—4 člani	212	58,7
5—6 članov	93	25,8
7—8 članov	11	3,1
9—10 članov	6	1,6

Podatka nam kažeta, da je več kot 50 % anketiranih delavcev poročenih, ter da imajo pretežno štiričlansko družino (zakonca in 2 otroka).

2. Stanovanjske razmere

Tabela V.: Delavec stanuje v:

	f	%
— lastni hiši	145	40,2
— lastnem stanovanju	7	1,9
— družbenem stanovanju	32	8,9
— najemniškem stanovanju	177	49,0
a) pri starših	134	
b) pri sorodnikih	6	
c) pri tujih ljudeh	24	
d) v neprimernem stanovanju	7	

Tabela V. nam kaže, da ima približno polovica anketiranih delavcev rešeno stanovanjsko vprašanje, saj jih več kot 42 % stanuje v lastni hiši ali lastnem stanovanju, medtem ko ostali živijo v družbenem stanovanju. Od delavcev, kateri stanujejo kot podnajemniki oziroma nimajo lastnih stanovanjskih prostorov, pa jih največ stanuje pri starših (to so predvsem samski delavci), opozoriti tudi velja na podatek, da je 7 delavcev, ki živijo v neprimernem stanovanju.

INTERPRETACIJA

1. Osnovni podatki o populaciji zaposlenih v TOZD Konfekcija Mozirje in DSSS

TABELA I: Starost delavcev

i = 5	f	%
15 — 19	56	15,5
20 — 24	79	21,9
25 — 29	56	15,5
30 — 34	46	12,7
35 — 39	41	11,4
40 — 44	29	8,0
45 — 49	32	8,9
50 — 54	17	4,7
55 — 59	4	1,1
60 in več	1	0,3

		100,0

Iz tabele vidimo, da so anketirani delavci pretežno mladi, saj je največ delavcev starih med 20 in 30 let.

Boštjan Erjavec se je udeležil 7—tedenskega seminarja o vodenju poslovnih procesov za mlade vodilne delavce.

Zaključno diplomo seminarja prejema iz rok predsednika Gospodarske zbornice Slovenije Marka Bulca.

Tabela VI.: Stanovanje je:

	f	%
1 sobno	49	13,6
2 sobno	69	19,1
3 sobno	119	33,0
4 sobno	62	17,2
5 sobno	37	10,2
6 sobno	25	6,9
	100,0	

Iz tabele je razvidno, da ima največ delavcev trosobno stanovanje, tako da ima večina zagotovljen stanovanjski standard. Delavci, ki stanujejo v enosobnem stanovanju, so predvsem podnajemniki. V anketi so navedli, da živijo pri tujih ljudeh ali v neprimernem stanovanju. Opozoriti velja na podatek, da ima 37 delavcev petsobno stanovanje in 25 delavcev šestsobno stanovanje. Te podatke so navajali predvsem samski delavci, ki živijo pri starših, ti so prikazali stanovanjske prostore cele hiše namesto prostore, ki jih sami koristijo.

V vlažnih, temnih stanovanjskih prostorih živi 52 ali 14,4 % anketiranih delavcev, medtem ko imajo ostali stanovanja svetla, zračna, suha, kar je eden od pogojev primerne stanovanja.

V stanovanju nima vode 6 delavcev, medtem ko 30 delavcev nima kopalnice ali WC-eja v stanovanju. Največ delavcev ogreva stanovanjske prostore s centralno kurjavo, in sicer 238 ali 65,9 %, medtem ko ostali ogrevajo prostore s pečjo ali štedilnikom.

V novih ali prenovljenih hišah stanuje 162 delavcev ali 44,9 %. Večina teh so tudi lastniki ali solastniki. V starih hišah stanuje 156 delavcev od tega jih je 75 navedlo v anketi, da je zgradba stara preko 50 let, kar pomeni v stanovanjskih prostorih več vlažnosti, majhne prostore, način ogrevanja je peč ali štedilnik itd.

V takih prostorih so stanovanjske razmere slabše, zato je bilo iz anket razbrati, da nameravajo delavci, ki živijo v takšnih razmerah v bližnji prihodnosti začeti z adaptacijo stanovanjskih prostorov.

Kot je bilo navedeno v uvodu je bil osnovni namen ankete tudi ugotoviti, ali delavci, ki nimajo primernih stanovanjskih razmer, nameravajo svoj stanovanjski problem reševati v obliki gradnje nove hiše, adaptacije obstoječih prostorov ali so bolj zainteresirani za pridobitev družbenega stanovanja.

ANKETA JE POKAZALA SLEDEČE:

Novo stanovanjsko hišo gradi 30 delavcev, od katerih ima 15 delavcev gradnjo že v IV. fazi, t.j. finalizacija del v notranjih prostorih. Gradnjo hiše ima v načrtu 22 delavcev od tega 13 delavcev v naslednjih dveh letih.

Na vprašanje, ali bi želeli stanovanje v bloku, je 53 delavcev odgovorilo, da bi to želeli, in sicer glede na velikost:

garsonjero	10 delavcev
enosobno stanovanje	13 delavcev
dvosobno stanovanje	19 delavcev
trosobno stanovanje	11 delavcev
	53 delavcev

V anketi nas je tudi zanimalo, koliko delavcev namerava adaptirati obstoječe stanovanjske prostore. 89 delavcev je izjavilo, da ima v načrtu izvesti adaptacijo, to pa pomeni, da bo v prihodnjih letih potrebno planirati več sredstev za stanovanjska posojila, saj je anketa pokazala, da je 141 delavcev, ki gradijo ali bodo gradili stanovanjsko

hišo oziroma adaptirali obstoječe stanovanjske prostore. Nikakor pa to ne pomeni, da se bo Elcroj zaradi tega v celoti odpovedal pridobivanju lastnih stanovanj v novozgrajenih blokih.

Za socialne razmere delavcev in njihovih družin bi lahko rekli, da so trenutno še zadovoljive. Anketa je pokazala, da živi 286 delavcev ali 79 % vseh anketiranih v urejenih socialnih razmerah predvsem zaradi družinske slege in varčnosti, medtem ko je 75 delavcev navedlo, da so socialne razmere v družini slabe. Kot najpogostejši vzrok so navedli zdravstvene težave, invalidnost, družina z enim hraniteljem, neurejeni medsebojni odnosi ter alkoholizem. Gotovo je, da moramo iskati vzroke dobrih ali slabih socialnih razmer v družini med drugim tudi v materialnem položaju. 235 ali 65 % jih je izjavilo, da je njihov materialni položaj dober, medtem ko so ostali smatrali, da imajo slab materialni položaj, kot najpogostejši vzrok pa so navedli nizek osebni dohodek.

Franjo Remic

VESTI LJUBLJANSKE BANKE

NOVE VIŠINE MEJNIH ZNESKOV PRI POSLOVANJU S TEKOČIMI RAČUNI IN HRANILNIMI VLOGAMI

Imetnike tekočih računov obveščamo, da veljajo od 17. 1. 1989 naslednje spremembe:

1. spodnji mejni znesek na katererega lahko glasi ček znaša 15.000,00 dinarjev,
2. zgornji mejni znesek pri brezgotovinskem poslovanju na katerega glasi ček znaša 300.000,00 dinarjev,
3. zgornji mejni znesek pri dvigu gotovine v drugih bankah, PTT enotah in SDK-jih znaša 150.000,00 dinarjev,
4. imetniki tekočih računov Temeljne banke Velenje pa lahko dvigajo gotovino na en ček v okviru kritja na tekočem računu pri vseh enotah TB Velenje,
5. pri poslovanju s vpoglednimi hranilnimi knjižicami, ki so izdane na ime, velja znesek izplačila brez primerjave stanja 300.000,00 dinarjev,

6. Imetniki tekočih računov, ki se vodijo v temeljnih bankah v sistemu Ljubljanske banke, lahko na področju SRS z enim čekom dvignejo gotovino do 500.000,00 dinarjev od 20.1. 1989 dalje.

SPREMEMBA PRI DOVOLJENJU PREKORAČITVE STANJA SREDSTEV NA TEKOČEM RAČUNU

Vse imetnike tekočih računov obveščamo, da se s 1. 2. 1989 spreminja maksimalni mejni znesek za dovoljeno prekoračitev na tekočem računu iz dosedanjih 500.000,00 dinarjev na 1.000.000,00 dinarjev.

Nadalje imetnike obveščamo, da pa je osnova za izračun dovoljene prekoračitve še vedno povprečni mesečni priliv zadnjih treh mesecev.

Tekočim računom, ki imajo že ažurirano odobreno dovoljeno prekoračitev zneske spremenimo avtomatsko v računalniški obdelavi, imetniki pa bodo o spremembi obveščeni z izpisom po tekočem računu.

Nov pravilnik o reševanju stanovanjskih potreb delavcev

2. marca bomo na referendumu odločili o sprejetju novega pravilnika in samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah za reševanje stanovanjskih potreb delavcev, slednjega sprejemajo samo delavci tozda Konfekcije Mozirje in DSSS. Da boste s stanovanjsko problematiko in stanovanjskimi razmerami delavcev v naši delovni organizaciji bolje seznanjeni, v celoti objavljamo anketo o stanovanjskih razmerah delavcev v delovni organizaciji Elkroj. Pred vami pa je tudi nov točkovnik za pridobitev stanovanja oziroma za adaptacijo ali gradnjo lastne hiše.

Nov pravilnik in samoupravni sporazum se od starega razlikujeta, le v nekaterih točkah, ki jih bomo pozneje našli in ju zaradi obsežnosti ne moremo objaviti. Vsi zainteresirani, ki ju želite podrobneje spoznati, ju lahko dobite pri svojih delegatih. Vaša mnenja in pripombe o osnutku novega pravilnika bomo sprejemali do zбора delavcev in tudi na zboru samem, dne 27. 2. 1989.

Zelo na kratko o novostih:

Kriteriji za lastno udeležbo pri pridobitvi družbenega stanovanja so sedaj ugodnejši in se pričnejo šele pri 55 odstotkih skupnega povprečnega mesečnega dohodka na družinskega člana za samske delavce, za delavce z dvema ali več družinskimi člani pa pri 50 odstotkih, medtem ko je bil ta odstotek v starem pravilniku veliko nižji.

Glede dodeljevanja posojil sta zdaj obravnavana dva načina: združeno namensko varčevanje in posojilo za dokončanje oziroma adaptacijo ali revitalizacijo stanovanjske hiše ali nakup stanovanja oziroma stanovanjske hiše.

Pri združenem namenskem varčevanju mora delavec pri banki 24 mesecev namensko varčevati, pri posojilu za adaptacijo ali dokončanje hiše pa mora biti zadoščeno pogoju, da je gradnja v III. fazi.

Nov je tudi točkovni kriterij za pridobitev kadrovskega stanovanja oziroma kreditov, ki jih prej ni bilo.

PRIOLOGA PRAVILNIKA O REŠEVANJU STANOVANJSKIH POTREB DELAVCEV

1. Osnove in merila za ugotavljanje in določanje prednostnega reda stanovanjskih potreb delavcev

1. točka

- A. Stanovanjska površina na člana družine
- B. Kakovost stanovanja
- C. Satus prosilca
- D. Socialni položaj delavca
- E. Zdravstveno stanje prosilca
- F. Čakalna doba
- G. Število družinskih članov
- H. Strokovnost
- I. Delovna doba
- J. Delovni prispevek
- K. V Elkroju zaposlena oba zakonca
- L. Deficitarnost kadrov
- M. Izpraznitev družbenega stanovanja

S pojmom kletno stanovanje se razumejo prostori, grajeni izpod nivoja zemljišča, najmanj 30 % sten mora biti v neposrednem stiku z zemljo.

S pojmom podstrešno stanovanje se razumejo stanovanjski prostori, zgrajeni na podstrešjih, ki po funkcionalnosti ne ustrezajo povprečnemu stanovanju z ustreznim standardom.

A. Stanovanjska površina na družinske člane, ki živijo v skupnem gospodinjstvu

- na osebo do 4 m² 14 točk
- na osebo od 4–6 m² 10 točk
- na osebo od 6–8 m² 8 točk
- na osebo od 8–10 m² 6 točk
- na osebo od 10–12 m² 3 točke
- na osebo od 12–14 m² 0 točk

V primeru, da zakonca ne živita v skupnem gospodinjstvu, se upošteva stanovanjski standard tiste družine, kjer živi v skupnem gospodinjstvu večina članov pričakovalčeve družine. V primeru, da sta samo dva člana družine, se upošteva stanovanjski standard pričakovalca stanovanja.

B. Kakovost stanovanja

- zelo vlažno stanovanje (60 % in večja vlažnost) 6
- delno vlažno stanovanje (30 % – 60 % vlažnosti) 3
- kletno stanovanje 3
- podstrešno stanovanje 3
- stanovanje z vodovodom izven stanovanjske enote 3
- stanovanje z vodovodom izven stanovanjske zgradbe 5
- WC izven stanovanjske enote 5
- WC izven stanovanjske zgradbe 5
- manjkajoča pritiklina kopalnica 3

C. Status prosilca

- ni nosilec stanovanjske pravice 10
- je solastnik stanovanjske hiše 7
- ima sodno odpoved stanovanja 15
- stanuje v prostorih, ki se po zakonu ne smatrajo za stanovanje, s predhodnim soglasjem delovne organizacije 10
- podnajemnik s podnajemniško pogodbo (upoštevata se dejanska kvadratura, ki je razvidna iz podnajemniške pogodbe) 7

Stanovanjske razmere morajo trajati najmanj eno leto.

Č. Socialni položaj delavca

Skupni dokazljivi dohodek na družinskega člana v odnosu na povprečni OD na zaposlenega v SR Sloveniji v letu pred javnim razpisom.

- do 30 % povprečnega OD na delavca v preteklem letu 9 točk
- od 31–40 % povprečnega OD na delavca v preteklem letu 6 točk
- od 41–50 % povprečnega OD na delavca v preteklem letu 3 točke
- nad 50 % povprečnega OD na delavca v preteklem letu 0 točk

V osnovo za izračun dohodka se štejejo vsi dokazljivi dohodki, ki po veljavnih predpisih sestavljajo osnovo za določitev skupnega dohodka občanov.

D. Zdravstveno stanje delavca

Za zdravstveno stanje delavca in njegovih družinskih članov se prizna naslednje število točk:

- duševna bolezen ali invalidnost I. kategorije 5 točk
- invalidnost II. kategorije 4 točke
- invalidnost III. kategorije 3 točke

E. Čakalna doba

1. Čakalna doba prosilca za pridobitev družbenega stanovanja se ovrednoti z naslednjim številom točk Sodeloval v razpisu

- 1 x 0
- 2 x 1
- 3 x 2
- 4 x in večkrat 3

2. Čakalna doba prosilca za pridobitev posojila

Delavcu, ki je v TOZD že uveljavljal pravico do kredita in je kredit za gradnjo stanovanjske hiše že dobil se števi-

lo točk v vsakem letu, ko pridobi pravico do kredita zmanjša za 20 %.

F. Število družinskih članov

Število družinskih članov (zakonec in nepreskrbljeni otroci):

1 član	1 točka
2 člana	2 točki
3 člani	4 točke
4 člani	8 točk
za vsakega nadaljnjega člana	4 točke

H. Strokovnost

1. stopnja	0 točk
2. stopnja	1 točka
3. stopnja	2 točki
4. stopnja	3 točke
5. stopnja	5 točk
6. stopnja	7 točk
7. stopnja	9 točk
8. stopnja	11 točk
9. stopnja	12 točk

I. Delovna doba

- za vsako polno leto DD do 5 let po 0,5 točk
- za vsako polno leto DD od 5–10 let po 1 točko
- za vsako polno leto DD nad 10 let po 2 točki

Za delovno dobo se šteje dosežena delovna doba (polno leto) na dan 31.12. preteklega leta.

J. Delovni prispevek

Za delovni prispevek se ovrednotijo inovacije z naslednjim številom točk

- enkratna denarna nagrada 2 točki
- trikratna denarna nagrada 4 točke
- več kot trikratna denarna nagrada 6 točk

Upoštevajo se inovacije v zadnjih 10 letih.

K. V Elkroju zaposlena oba zakonca

- V Elkroju zaposlena oba zakonca 6 točk

L. Deficitarnost kadrov

- deficitarnost je izjemno velika 3 točke
- deficitarnost je velika 2 točki
- deficitarnost je srednje velika 1 točka
- deficitarnost je manjša 0 točk

Oceno deficitarnosti poda splošni sektor. Predlog potrdi DS.

M. Izpraznitev družbenega stanovanja

Za izpraznitev družbenega stanovanja se le pri podelitvi stanovanjskega posojila upošteva naslednje število točk:

- izpraznitev stanovanja, nad katerim ima razpolagalno pravico Elkroj 20 točk
- izpraznitev stanovanja, nad katerim nima razpolagalne pravice 10 točk

Zbrano število točk, ki jih posamezen delavec zbere po posameznih merilih in osnovah, določa njegovo uvrstitev pri odločanju o dodelitvi družbenega stanovanja oziroma stanovanjskega posojila.

Če dva ali več delavcev zbereta po osnovah in merilih enako število točk, ima prednost pri dodelitvi stanovanja delavec, ki zbere več točk za delovno dobo.

2. Osnove in merila za ugotavljanje upravičenosti do kadrovskega stanovanja oziroma kadrovskega kredita

Kriterij	Najvišje možno št. t.
1. Izobrazba	30
2. Nivo del in nalog	40
3. Specifične delovne izkušnje	15
4. Specialna znanja	15
5. Skupna delovna doba	10
6. Starost	10
7. Velikost družine	15
8. Deficitarnost kadra	40

	175

1. IZOBRAZBA

- magisterij ali doktorat 30 točk
- visoka strokovna izobrazba 25 točk
- višja strokovna izobrazba 15 točk
- srednja strokovna izobrazba – specialni profili 7 točk

2. NIVO DEL IN NALOG, ZA KATERE DELAVCA SPREJEMAMO

- direktor DO 40 točk
- pomočnik direktorja 30 točk
- vodje TOZD, vodje sektorja 25 točk
- vodje služb, oddelkov 15 točk
- samostojni razvojno – raziskovalni delavci 10 točk

3. SPECIFIČNE DELOVNE IZKUŠNJE

- 1. Specifična praksa v ustrezni delovni organizaciji oziroma instituciji v inozemstvu – nad 1 leto 15 točk

- 2. Specifična praksa v ustrezni delovni organizaciji oziroma instituciji doma – nad 1 leto 12 točk
- 3. Specifična praksa v ustrezni delovni organizaciji oziroma instituciji v inozemstvu – nad 0,5 do 1 leto 8 točk
- 4. Specifična praksa v ustrezni delovni organizaciji oz. instituciji doma nad 0,5 do 1 leto 5 točk
- 5. Specifična praksa v ustrezni delovni organizaciji oz. instituciji v inozemstvu – nad 1/4 do 1/2 leta 4 točke
- 6. Specifična praksa v ustrezni delovni organizaciji oz. instituciji doma nad 1/4 do 1/2 leta 3 točke
- 7. brez specifične prakse 0 točk

Specifičnost delovnih izkušenj se oceni na podlagi del in nalog, ki jih bo delavec delal. Oceno poda splošni sektor DO.

4. SPECIALNA ZNANJA

- 1. Aktivno znanje dveh ali več svetovnih jezikov 15 točk
- 2. Aktivno znanje enega in pasivno znanje enega svetovnega jezika – ZT registracija – pravosodni izpit, – strokovni izpit iz stroke za ta dela in naloge, ki so predmet kadrovskega stanovanja ter – druga specialna znanja, ki zahtevajo približno toliko študija oz. učenja kot ZT registracija 14 točk
- 3. Pasivno znanje dveh svetovnih jezikov 10 točk
- 4. Pasivno znanje enega svetovnega jezika 4 točke

Pasivno znanje jezika se prizna, če kandidat ob pomoči slovarja, brez posebnih težav bere in razume oziroma uporablja strokovno literaturo svoje stroke.

Za vsa navedena specialna znanja je treba predložiti ustrezno dokazilo ali organizirati ustrezen preizkus znanja.

5. SKUPNA DELOVNA DOBA

- 1. do 1 leto 2 točki
- 2. nad 1 leto do 2 leti 4 točke
- 3. nad 2 do 3 leta 6 točk
- 4. nad 3 do 4 leta 8 točk
- 5. nad 4 leta 10 točk

6. STAROST

- 1. do 30 let 5 točk
- 2. nad 30 do 35 let 10 točk
- 3. nad 35 do 45 let 5 točk
- 4. nad 45 let 0 točk

7. VELIKOST DRUŽINE

- 1. samski 0 točk
- 2. zakonca brez otrok 9 točk

3. zakonca z 1 otrokom	11 točk
4. zakonca z 2 otrokoma	13 točk
5. zakonca s 3 ali več otroki	15 točk

8. DEFICITARNOST KADROV

— delavec takega profila kot je delavec, ki ga točkujemo, je izjemno težko dobiti 40 točk

— delavce takega profila kot je delavec, ki ga točkujemo, je težje dobiti kot delavce drugih profilov istega izobrazbenega nivoja 15 točk

Oceno deficitarnosti poda splošni sektor DO.

MINI VEST

Tudi letos smo se udeležili tradicionalnega modnega sejma na Gospodarskem razstavišču. Diploma ljubljanskega zmaja, ki smo jo lani prejeli za otroško kolekcijo nas je letos, žal, zgrešila.

Okno pri šablonerjih, ki smo ga tako zlovešče napadli v prejšnji številki, je služba za vzdrževanje že pred njenim izidom popravila in s tem zagotovila normalne pogoje za delo pod njim. Ker je bilo iskanje odprtin na strehi skozi katere naj bi pronical dež precej zamudno, potrebno pa je bilo izbrati tudi kvalitetnega izvajalca popravila, napake ni bilo moč v trenutku odstraniti.

Za izvedbo dela na tem oknu, smo morali odšteti kar eno in pol stare milijarde.

ab

TRI LETA V CENTRALNI AFRIKI

Klimatske razmere

Klimatski pogoji v Centralni Afriki so resnično težki.

Poznamo dvoje glavnih obdobij, ki trajata po šest mesecev. Sušni del leta se prične novembra in traja do aprila. Maja in junija je malo deževno obdobje, ki je hkrati priprava na veliko deževno dobo in se prične z julijem ter traja do oktobra.

Pogoji za delo so v deževni dobi še kolikor toliko ugodni, medtem ko v sušni postanejo težki. Zato so dopusti za delavce postavljeni v sušni čas. Dopust traja 60 dni tako za tiste, ki prihajajo iz Evrope delat na angleško govoreče področje, kakor tudi za one, ki prihajajo v nekdanje francoske dežele. Glede na težke pogoje dela ti pripada tudi določen bonificiran staž.

Vzdušje v deževni dobi oziroma čisto konkretno po dežju je prav prijetno. Zelo rad bi vam pojasnil, kako izgleda naliv, a na žalost ne najdem besed, ki bi dovolj verno opisale naliv. Če bi rekel, da lije kot iz škafe, ne bi bilo dovolj natančno. Tedaj je tako, da se čisto nič ne premakne. Življenje popolnoma zamre, avtomobili se ustavijo, kjer so. Če samo nos pomoliš iz avtomobila, si v trenutku premočen do kože. Ozračje se po nalivu osveži, temperatura pade za dve do tri stopinje, a kljub temu moramo vedeti, da se zjutraj še vedno giblje med 24 in 29 stopinjami, popoldne pa med 45 in 55 stopinjami. Toda človek zopet dobi voljo do dela, vse je lepo in prav in zaključimo lahko, da je deževje za belca pravo olajšanje.

Nalivi pa so tudi nasploh zelo koristni, saj pomenijo afriško komunalo. Dež odplakne vso umazanijo in odstrani smrad. Na cestah sicer takoj nastanejo velike jame, povsod je polno blata, posipajo pa ne, saj ni denarja. Na takih poteh moraš imeti zelo trpežno prevozno sredstvo, da lahko kam prideš.

V sušnem obdobju dežela popolnoma spremeni svoj videz. Prej izjemno bujno zelenje postane rumeno, se posuši, nastopi huda vročina. Domačini so na vročino bolj ali manj aklimatizirani, za belca pa postane obupno. Splošno razpoloženje je napeto, ljudje so nervozni. Vse je prašno in pokrajine se velikokrat najdejo pod prevleko puščavskega peska. Žal se Sahara neusmiljeno širi, vetrovi prinašajo pesek na stotine kilometrov daleč. Mi smo

bili od nje oddaljeni 900 kilometrov, a smo se včasih vseeno znašli pod enocentimetersko prevleko. Ko je vse tako izsušeno, velikokrat nastanejo tudi težave z dihalnimi organi, ljudje obolevajo za gripo in angino.

Največja zagata je pomanjkanje vode, saj nimajo zajetij. K sreči v nižjih predelih še ne trpijo tako kot v višje ležečih. To so področja Sahela, Čada, Mavretanije, Burkine Faso. No, za Burkino Faso bolj poredko slišimo. Včasih smo jo poznali pod imenom Zgornja Volta. Toda pokojni predsednik Thomas Antara je Volti dal novo ime Burkina Faso, kar pomeni dežela dobrih ljudi.

Vročina, ki je v mestu že tako in tako huda, povečuje še kurjenje ognjev pred hišami. Ob lepem vremenu zagori kakšnih 10.000 ognjev, s katerimi si skuhamo najnujnejše. Kurijo z drvni, ki dajejo ogromno dima. Nad mestom se tako ustvari prava dimna zavesa, ki povzroča velike težave letalom pri pristajanju.

Slovenec med Pigmejci

Zaradi nemogočih klimatskih razmer lahko v teh deželah kaj hitro pride do okužbe, ki se rade širijo in še raje povzročajo smrt. Slovenec, ki živi, med Pigmejci je eno takih okužb prebolel, a če mu ne bi nemudoma pomagali, ga danes prav gotovo ne bilo več med živimi.

Sredi noči je pritekkel nek Pigmejec in povedal, da beli umira. Takoj smo se odpravili k njemu v džunglo, še prej pa smo naročili letalo. Moža smo našli čisto na koncu. Imel je malarijo, amebe, strahotno vročino, bil je že skrajno izčrpan in shujšan. Napadle so ga še vse ostale bolezni, ki po navadi napadejo nemočen organizem. Od teh bolezni so amebe še komaj poznane, v Afriki pa se z njimi srečujejo še dokaj pogosto. To so praživali, ki se zelo namnožijo v črevesju človeka. Dobimo jih s hrano, na primer z neoprano solato. Povzročijo hudo drisko, ki je skoraj z ničemer ne moremo ustaviti. Telesna teža se hitro zmanjša na polovico prvotne, in če ni pri roki zdravila, kar se lahko zgodi v džungli, kjer si odrezan od vsakršnih komunikacij, si oplel.

Umirajočega Slovenca smo potem pri nesli na nosilih na naše letališče, kjer je bilo naročeno letalo pripravljeno

za vzlet. Odpeljali so ga v glavno mesto na kliniko Institut Pasteur. Pomagali so mu z injekcijami in ostalo nego, tako da je nesrečni mož ostal pri življenju. Po koncu zdravljenja je odšel v Evropo, a komaj je minilo leto dni, že se je vrnil nazaj k Pigmejcem. Po poklicu je snemalec. Svoje dosežke pošilja Zahodno nemški televiziji. S pomočjo kamere preučuje življenje v džungli. Tudi sam imam na video kaseti posneto neko pleme, ki predstavlja njihov način lova. Avtor je seveda naš rojak in morda bo kdaj možnost, da si te fantastične posnetke skupaj ogledamo.

Hipokratova prisega nič ne velja. Obrezovanje deklic.

Navadni zdravniki v Centralni Afriki pomagajo samo tedaj, ko vedo, da bodo za to primerno denarno nagrajeni. Na Hipokrata so kar lepo pozabili. Ker je večina ljudi brez denarja, se morajo ob boleznih posluževati svojih vračev. V vsakem naselju je nekdo, ki nekaj zna „pozdraviti“ in bolniki se zatekajo k njemu. Njihovo zdravilstvo je prav posebna tema. Skrivnostno je kot le kaj, saj je povezano še z njihovimi tabuji.

Od vsega je najbolj zanimivo obrezovanje. Ne obrezujejo pa le fantov, temveč tudi dekleta. Deklicam režejo ščetavčke. To je pri njih tradicionalno opravilo in računajo, da pri vsakem takem obrezovanju umro dve do tri deklice. Vzrok je zopet v okužbi oziroma zastrupitvi, saj za tovrstno opravilo uporabljajo kar britvice, ki jih je beli ali kdo drug odvrigel. Natančen vzrok obrezovanja deklet ni znan. Najbrž si ga je izmislil moški, da ne bi bile preveč živahne.

Obrezovanje so v Afriko prinesli Arabci, ko so tod nabirali sužnje. Hkrati so sem zanesli tudi muslimansko vero. Del prebivalstva je sicer krščanske vere, a moramo vedeti, da je islam zanje lažje dojemljiv in tako presega krščanstvo. Slovenski misijonar mi je povedal da se islam bolj približa preprosti miselnosti avtohtonega prebivalstva, krščanstvo pa je nekoliko bolj zapleteno in težje razumljivo. Kljub vsemu ne poznajo verskih sporov. Ni jim pomembna ne barva kože, ne vera, ne pripadnost k temu ali onemu plemenu, pomemben je edinole denar. Ljudje so izredno hitro dojemljivi, vedno pa bodo v trenutku za tistega, ki ima denar.

Voda namesto kerozina

Letalo je bilo naša edina povezava med glavnim mestom in deloviščem v džungli. Polete je opravljal Slovenec, ki je prej pilotiral pri nekem podjetju. Upravljal je malo šestsežno letalo in tako vršil neke vrste notranji promet. Zakoničnosti, po katerih se vrši ta promet, ne poznajo kontrolnih stolpov, ni radijske zveze, pilot ne ve na kakšnem letališču bo pristal. Teren za pristanek je lahko luknjast ali votel, za nujne pristanke je lahko to cesta, morda tudi krošnja velikega drevesa, ki bi ublažila udarec. Enako ni mogoče predvideti, ali se v bližini zadržujejo živali, kakor tudi ne, kakšno bo vreme. Nekoč smo se morali vrniti od koder smo prišli, saj zaradi megle na letališču nismo mogli pristati. Zgodilo se je tudi, da so na letališču nekaj goljufali z gorivom in točili letalom vodo namesto kerozina. Naš pilot je vedno kontroliral natankanje goriva, da ne bi prišlo v zraku do kakšnega presenečenja.

Vsi ti slabi pogoji vedno pomenijo nevarnost in niso prav nič prijetni za živce. Ko sem moral vsak mesec k našim fantom na delovišča, mi je bilo tisto uro in četrt leta kar malo tesnobno pri srcu, čeprav je bil polet do tja prav slikovit in nepozaben. Z višine 800 do 1200 metrov je džungla videti takšna kot pas špinače. In tudi v žargonu se tako imenuje. Če bi v tem pasu strmoglavili in ostali živi, bi bili vseeno izgubljeni. Izhoda iz džungle ni, in če vas ne bi slučajno našli Pigmejci, bi se lahko prej ali slej poslovili od življenja.

Po magnetofonskem zapisu priredila in opremila z mednaslovi A. Britovšek
(Se nadaljuje).

MINI VESTI

Na temeljni kandidacijski konferenci smo obravnavali možne kandidate za člana predsedstva SFRJ. Mi smo se odločili za Marka Bulca.

Prejeli smo analizo o vzrokih za neuspehi referendum za združitev v enovito delovno organizacijo. Analizo je pripravil vodja šoštanjkega tozda Martin Preskar in bo delno ali v celoti objavljena v eni od prihodnjih števil Kroja.

Dočakali bomo tudi objavo novoletne ankete, za katero je del uredniškega odbora menil, da vsebuje veliko klevet, polresnic in neresnic. Kaj je res in kaj ni, bom prihodnjič poskušala raziskati pri posameznih službah, ki jih zadevajo pripombe delavcev. S tem bo anketa izgubila svoj čar, a vsaj z nekaterimi stvarmi si bomo prišli bolj na čisto.

Soferji tarnajo, da so premalo plačani. Naslednji sestanek o njihovih težavah bodo imeli v ponedeljek 27. februarja.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage mame se zahvaljujem sodelavcem za izkazano sočutje, darovano cvetje in spremstvo na njeni zadnji poti.

Darinka Supin

ZAHVALA

Ob boleči izgubi mojega očeta se zahvaljujem sodelavkam izmene A1 za izkazano pomoč in izrečene besede sožalja.

Marija Urbanc

ZAHVALA

Ob smrti dragega moža in očeta se najtopleje zahvaljujema vsem sodelavkam in sodelavcem, ki so na tak ali drugačen način sočustvovali z nami.

Žena Marija Praznik ter hčerka Lidija Kopriva

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega brata se najiskreneje zahvaljujem vsem sodelavkam iz obrata Luče za darovano cvetje in finančno pomoč njegovim najbližjim.

Pavla Drstvenšek

ZAHVALA

Ob prerani izgubi dragega moža in očeta Franca Kaker se iskreno zahvaljujem delovni organizaciji Elkroj za denarno pomoč in vsem, ki so darovali cvetje, izrekli sožalje in ga v tako velikem številu spremljali na zadnji poti.

Žalujoča žena Betka s hčerkama

NAGRADNA KRIŽANKA

Rešitve ki

192/1989

COBISS

SESTAVIL NIKO	Sokratova žena	Hud vihar	Liter	Pevka Viler	Ogljikovo- diki, dvojna vezava v molekuli	Vrhunec konica pri vročini	Polmer	Atari ST Signum 2 STAD 1-2	5000001224, 1	Kesanje
Kazalec datuma							Ojnica Krm kisati v silosih			
Stanka Remic			Slikarka Liza Ana Kolar			Kraj na otoku Cres Rimska l				
Profesor član akademije								Krajnc Erika Denarni zavod		
Namera						Reka v j. Srbiji Jap. luka Hokaido				
Tona Napotnik			Žito	Italija Otroško vozilo		Slov. elek. tehnik Mario del. polot.				
Deseta trka	Visoka karta Naša soseda				Gorstvo v sv. Srbiji Moravo in Timokom					Naša južna soseda
Nazarski kinoope- rater Franjo					Velika ladja des. pritok Sene					
Avdicfu- zija						Razjedalka železa			Kisik Pevka Newton Johnn	
Atari ST Signum 2 STAD 1-2	Indijsko ogrinjalo Pomladni mesec					Urška Ermenc Neprijetna zadeva		It. kamion 100m ²		
Arabski zrebec			Žuželka Kraj na otoku Pašman				Naša tovarna smuči	Aluminij Delavec v skladiš. Pečnik		
Namizno pregrinja- lo				Vrsta alkaloida Osebn zaimek						
Slikar Debenjak Mesto v Franciji					Marovt			Rimska 6		
					Zgoden			Irena Jakuš		
Ameriška filmska igralka Turner					Dalmatin. žensko ime			Anton Acman		

ŽREBANJE NAGRADNE KRIŽANKE

V uredništvo Kroja je prispelo 59 rešitev, od katerih so bile vse pravilne. Pri žrebanju je bila navzoča komisija v sestavi: PRAZNIK Cveta: predsednik, KOMPARE Betka: član, JERAJ Olga: član.

SREČNI DOBITNIKI SO:

Prva nagrada: 30.000 din – LIVK Marija, druga nagrada: 20.000 din – KOPUŠAR Simon, tretja nagrada: 10.000 din – PLASKAN Martina.

Zapisnik služi kot dokument za izplačilo nagrad iz sklada skupne porabe DSSS.

Zapisnik: Niko MLakar

Predsednik komisije: Praznik Cveta

OSREDNJA KNJ. CELJE